

Rapportage quickscan Wet natuurbescherming

't Vaneker te Enschede

Opdrachtgever	Gemeente Enschede Postbus 20 7500 AA Enschede
Rapportnummer	12496.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	6 mei 2020
Vestiging	Gelderland Fabriekstraat 19c 7005 AP Doetinchem 088 - 5001600 doetinchem@econsultancy.nl
Opsteller	C.C. Slemmer, Bsc
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	J.G. Boogaard, BSc
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
	2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen.....	5
3	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	6
4	OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
	4.1 Zorgplicht.....	7
	4.2 Soortenbescherming.....	7
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN.....	8
	5.1 Vogels	8
	5.2 Vleermuizen.....	9
	5.3 Overige zoogdieren.....	10
	5.4 Ongewervelden.....	13
	5.5 Vaatplanten	14
6	TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING.....	15
	6.1 Broedvogels.....	15
	6.2 Vleermuizen.....	15
	6.3 Eekhoorn	16
	6.4 Egel.....	16
	6.5 Amfibieën en algemene grondgebonden zoogdieren	16
	6.6 Overige soort(groep)en	17
7	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	18

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming
 Bijlage 2 verklarende woordenlijst

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Enschede opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan Wet natuurbescherming ter plaatse van 't Vaneker te Enschede.

De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van de ontwikkeling van woonland-schap 't Vaneker.

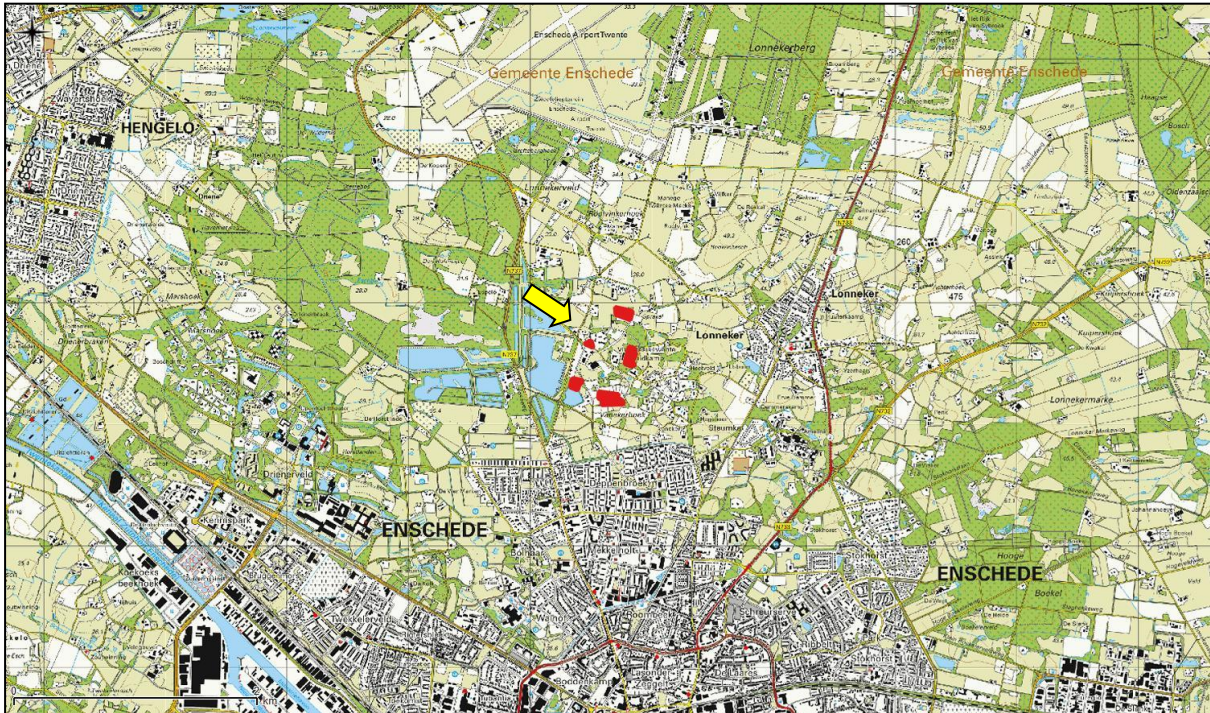
De quickscan Wet natuurbescherming heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloed kunnen ondervinden door de voorge-nomen ingreep. De ingreep is al eerder getoetst aan gebiedsbescherming en houtopstanden. Dit is daarom niet meer in deze rapportage opgenomen.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecolo-gisch onderzoek.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie (5 deelgebieden) liggen in 't Vaneker, ten noorden van de kern van Enschede. In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De te onderzoeken locaties zijn weergegeven in figuur 2. Globaal gaat het om de volgende locaties:

1. Het pand Zuidkampweg 5 (het voormalige pandnummer Z5) met bijbehorend terrein;
2. De panden aan de Vanekerbeekweg 63 en 65 (de voormalige pandnummers Z78 en Z79) met bijbehorend terrein;
3. Het gebied ten zuiden van de Scheperijweg en ten westen van het pand Scheperijweg 12;
4. Het gebied ten oosten van het voormalige militaire pand aan de Scholtenweg 10 en ten noorden van de woning aan de Zuidkampweg 29;
5. Het gebied ten noorden van (het verlengde van) de Eschbeekweg.

Figuur 2. Ligging onderzoekslocatie.

Woonlandschap 't Vaneker is volop in ontwikkeling. De komende jaren zullen de laatste nog te ontwikkelen kavels worden uitgegeven en zullen ook nog enkele voormalige militaire panden op het Zuidkamp worden verkocht om te worden omgebouwd tot woningen.

De bebouwing in deelgebied 1 betreft een leegstaand voormalig pand van defensie. Het pand is voorzien van een zadeldak gedekt met dakpannen. Het zadeldak is voorzien van overhangende kantpannen. In het omliggende terrein is alle vegetatie verwijderd. De figuren 3 t/m 5 geven een impressie van deelgebied 1 middels foto's die gemaakt zijn tijdens het veldbezoek.

Figuur 3. Het pand aan de Zuidkampweg 5.

Figuur 4. Zadeldak voorzien van pannen en overhangende kantpannen.

Figuur 5. De vegetatie op het omliggende terrein is verwijderd.

Deelgebied 2 bestaat uit de panden aan de Vanekerbeekweg 63 en 65 en het omliggende terrein. De panden zijn voorzien van een zadeldak met dakpannen en overhangende kantpannen. Het omliggende terrein is voornamelijk verhard. Op een deel van het terrein is gazon aanwezig en er staan enkele bomen. Het terrein is omgeven met een hekwerk. De figuren 6 t/m 8 geven een impressie van deelgebied 2 middels foto's die gemaakt zijn tijdens het veldbezoek.

Figuur 6. Panden aan de Vanekerbeekweg.

Figuur 7. Zadeldak met dakpannen en bestraat terrein.

Figuur 8. Binnenzijde van het leegstaande pand.

Deelgebied 3 bestaat uit een terrein zonder bebouwing. Op het terrein zijn de kavels inmiddels al vrijgemaakt van bomen en overige begroeiing. De bomen die er nu nog staan betreffen zowel naald- als loofbomen. Deze bomen blijven in de toekomstige situatie behouden. De figuren 9 t/m 11 geven een impressie van deelgebied 3 middels foto's die gemaakt zijn tijdens het veldbezoek.

Figuur 9. Impressie van deelgebied 3.

Figuur 10. De kavels zijn al vrijgemaakt van begroeiing.

Figuur 11. De bomen die er nog staan blijven behouden.

Deelgebied 4 betreft een grasland met lage vegetatie. Er is geen bebouwing op het terrein aanwezig en er staan geen houtige gewassen op het plangebied. De figuren 12 t/m 15 geven een impressie van deelgebied 3 middels foto's die gemaakt zijn tijdens het veldbezoek.

Figuur 12. Impressie plangebied 4.

Figuur 13. Grasland gelegen ten oosten van voormalig gebouw van defensie.

Figuur 14. Grasland grenst aan bosperceel.

Deelgebied 5 betreft een perceel wat deels bestaat uit grasland en voor het overige deel uit bomen en struiken. Tevens hebben op een deel van het terrein al graafwerkzaamheden plaatsgevonden. De bomen en struiken blijven behouden in de toekomstige situatie. De bomen die er staan betreffen voornamelijk eiken.

Figuur 15. Op een deel van het terrein hebben graafwerkzaamheden plaatsgevonden.

Figuur 16. Bomen en struiken binnen het plangebied.

Figuur 17. Begroeiing in het plangebied.

2.2 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

Woonlandschap 't Vaneker is volop in ontwikkeling. De komende jaren zullen de laatste nog te ontwikkelen kavels worden uitgegeven en zullen ook nog enkele voormalige militaire panden op het Zuidkamp worden verkocht om te worden omgebouwd tot woning. In figuur 18 is een impressie weergegeven van Ontwikkelingsplan 't Vaneker. De rapportage heeft slechts betrekking op de vijf deelgebieden die met een gele cirkel zijn aangewezen in de figuur.

Figuur 18. Ontwikkelingsplan 't Vaneker.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 14 april 2020. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van ondergrondse ruimten en/of zolders is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van rust- voorplantingsplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Overijssel opgevraagd. Actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna zijn uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) opgevraagd.

De quickscan Wet natuurbescherming is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 OVERZICHT VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Wet natuurbescherming bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving. De Wet natuurbescherming is gericht op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies;
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen bij soortenbescherming ligt grotendeels bij de provincies. De provincie is bevoegd gezag voor de toetsing van handelingen met mogelijke gevolgen voor beschermde dier- en plantensoorten (de soortenbeschermingsbepalingen) én voor Natura 2000-gebieden (de gebiedenbeschermingsbepalingen). Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, blijft het Rijk bevoegd gezag.

4.1 Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd. Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

In bijlage 1 wordt dit artikel nader toegelicht.

4.2 Soortenbescherming

Bij een quickscan wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of voortplantingsplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingsregimes. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht.

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In bijlage 1 worden deze artikelen nader toegelicht.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenoemen plannen een negatief effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. In hoofdstuk 6 wordt beschreven welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.1 Vogels

5.1.1 Broedvogels (nesten jaarrond beschermd)

Er zijn broedvogels waarvan de nesten ook beschermd zijn op het moment dat ze niet voor de voortplanting in gebruik zijn. In de bebouwde omgeving kunnen dit zijn: huismus, gierzwaluw en slechtvalk. Gezien de bebosde en landelijke ligging van het plangebied kunnen in theorie ook jaarrond beschermde soorten als buizerd, havik, ransuil en sperwer voorkomen. Van deze soorten kan de slechtvalk op voorhand worden uitgesloten. Deze soort broedt enkel op hoge stenige bebouwing, zoals kantoorgebouwen, torens en fabrieksschoorstenen.

De panden aan de Zuidkampweg en Vanekerbeekweg zijn beide voorzien van een zadeldak, gedekt met dakpannen en overhangende kantpannen. Echter zijn gebouwbewonende soorten als de huismus en de gierzwaluw niet in de bebouwing te verwachten. De huismus is sterk gebonden aan menselijke activiteit welke niet meer op de onderzoekslocatie aanwezig is, aangezien de panden leeg staan. Er zijn tijdens het velbezoek ook geen roepende huismussen aangetroffen of sporen als nestmateriaal die duiden op een functie voor huismussen. Ook de gierzwaluw is niet op de onderzoekslocatie te verwachten. De gierzwaluw komt buiten de bebouwde kom maar zelden voor. De onderzoekslocatie is gelegen in een groene omgeving waar je geen nesten van gierzwaluwen kunt verwachten. Wegens de ligging van de onderzoekslocatie en het ontbreken van sporen is een functie voor huismussen en gierzwaluwen niet te verwachten.

Alle bomen zijn gecontroleerd op nesten van jaarrond beschermde broedvogels als buizerd, havik of sperwer. De bomen stonden tijdens het veldbezoek nog niet vol in het blad waardoor de bomen goed te inspecteren waren. Er zijn geen nesten van jaarrond beschermde broedvogels in de bomen aanwezig. Tevens blijven de bomen behouden waardoor overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is ten aanzien van jaarrond beschermde broedvogels.

De broedvogels waarvan het nest in uitzonderlijke gevallen eveneens jaarrond is beschermd, zijn voornamelijk holenbroeders, zoals spechten en mezen, of makers van grote nesten, zoals ekster en zwarte kraai. Grote nesten zijn niet op de onderzoekslocatie aangetroffen. Er zijn wel holtes in bomen op de onderzoekslocatie in deelgebied 3 aangetroffen. Deze holtes kunnen gebruikt worden door spechten of mezen. In één van deze holtes in een beuk is een nest van een boomklever aangetroffen (figuur 19). Deze boom blijft echter behouden waardoor overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is. Tevens gaat het hier om nestplaatsen van algemeen voorkomende soorten, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

Figuur 19. Holte in beuk met boomklever nest in deelgebied 3.

5.1.2 Overige broedvogels

De beplanting op de onderzoekslocatie kan nestgelegenheid bieden aan broedvogelsoorten zoals roodborst, winterkoning, merel en houtduif. De nesten van deze soorten zijn alleen beschermd op het moment dat ze als zodanig in gebruik zijn. De vegetatie is al grotendeels verwijderd waardoor overtreding van de Wet natuurbescherming niet aan de orde is. Daar waar toch nog vegetatie verwijderd wordt en bij het verwijderen van de bebouwing zijn overtredingen van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming te voorkomen (zie hoofdstuk 6).

5.2 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoortvleermuis, franjestaart en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die toegang verlenen tot de ruimte tussen het dakbeschoot en de dakpannen. Zowel de panden in deelgebied 1 (Zuidkampweg) als deelgebied 2 (Vanekerbeekweg) hebben geschikte ruimtes die toegang verlenen tot de ruimte onder de dakpannen. In de figuren 20 en 21 zijn foto's weergegeven van ruimtes die vleermuizen kunnen gebruiken. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf en als baltsverblijf (zie hoofdstuk 6). In de deelgebieden 3, 4 en 5 is geen bebouwing aanwezig waardoor negatieve gevolgen voor gebouwbewonende vleermuizen in deze deelgebieden is uit te sluiten.

Figuur 20. Ruimte bij kantpannen geeft toegang voor vleermuizen onder de dakpannen.

Figuur 21. Ruimte bij kantpannen geeft toegang voor vleermuizen onder de dakpannen.

In deelgebied 3 zijn diverse bomen met holtes aangetroffen die door vleermuizen gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Ook net ten noorden van deelgebied 4 is een boom met een geschikte holte voor vleermuizen aangetroffen. Aangezien deze bomen behouden blijven, is aantasting van een eventuele verblijfsfunctie in deze bomen niet aan de orde. Hierbij is het wel van belang dat met de nieuwbouw rekening gehouden wordt met verlichting. Zo dienen armaturen naar beneden gericht te zijn en niet omhoog gericht zodat de boomholtes in de donkerte blijven. Overtreding van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde, vooropgesteld dat de bomen met holtes behouden blijven.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foerageerhabitat

De onderzoekslocatie zal, gelet op het aanwezige habitat, gebruikt kunnen worden door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en mogelijk rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis om te foerageren. De plannen zullen echter geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, in de directe omgeving is meer geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen aanwezig. Tevens blijft de vegetatie die nog aanwezig is in de plangebied behouden.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, worden er geen potentiële vliegroutes verstoord.

5.3 Overige zoogdieren

Alle zoogdieren in Nederland zijn beschermd. Voor sommige algemeen voorkomende soorten geldt een provinciale vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Op deze wijze is er onderscheid te maken in streng beschermde en minder streng beschermde soorten.

Streng beschermde soorten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF ligt de onderzoekslocatie binnen het verspreidingsgebied van de volgende streng beschermde grondgebonden zoogdieren: steenmarter, eekhoorn en das.

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hoozolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen, zoals uitwerpselen of prooiresten, aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie als vaste rust- of voortplantingsplaats door deze soort. Bij intensief gebruik van een locatie door deze soort zijn dergelijke sporen vrij eenvoudig aan te treffen. Gelet op het ontbreken ervan, bij de inpandige inspectie van de te slopen bebouwing, kan worden gesteld dat de onderzoekslocatie niet in gebruik is door de steenmarter.

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de eekhoorn. De hoge bomen op de onderzoekslocatie zijn tijdens het veldbezoek onderzocht op aanwezigheid van nesten van eekhoorns. Tijdens deze inspectie was er nog vrijwel geen blad aanwezig in de bomen, waardoor alle bomen goed geïnspecteerd konden worden. In deelgebied 3 is een eekhoornnest aangetroffen in één van de bomen. Tevens werden vlakbij het eekhoornnest nog twee andere nesten aangetroffen die mogelijk ook door eekhoorns zijn gemaakt. Het werd tijdens het veldbezoek niet duidelijk of de nesten nog in gebruik waren of dat ze al zijn verstoord door de kap van de bomen. De bomen in deelgebied 3 die er nu nog staan blijven behouden waardoor het nest niet wordt aangetast. Eekhoorns maken vaker hun nesten in bebouwde omgeving waardoor negatieve effecten ten aanzien van de eekhoorn zijn te voorkomen, vooropgesteld dat de bomen behouden blijven.

Figuur 22. Eekhoornnest gemaakt van bladeren en takken.

Nabij deelgebied 2 is vermoedelijk net buiten het plangebied een eekhoornnest aanwezig. De betreffende boom was vanwege de aanwezigheid van klimplanten niet goed genoeg te inspecteren. Wel werden twee eekhoorns aangetroffen die gedurende het veldbezoek in de betreffende boom aanwezig waren. Deze boom valt echter buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden waardoor negatieve effecten ten aanzien van de eekhoorn als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden niet aan de orde zijn.

Figuur 23. Eekhoorn ten westen van deelgebied 2.

De das komt volgens de verspreidingsgegevens voor in de omgeving. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van reliëf en/of schuilmogelijkheden ongeschikt als vaste rust- en voortplantingsplaats door dassen. Tijdens het veldbezoek zijn op de onderzoekslocatie en de directe omgeving eveneens geen loop- of eetsporen, latrines en/of wissels aangetroffen die duiden op de aanwezigheid en/of het gebruik van de onderzoekslocatie door de das. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

Wetswijziging vrijstellingen Wet natuurbescherming

Vanaf 1 december 2019 zijn kleine marters, egel en ondergrondse woelmuis niet meer algemeen vrijgesteld in de provincie Overijssel. Dit betekent dat onder artikel 3.10 lid 1a en 1b het opzettelijk vangen en doden van deze soorten en het verstoren van vaste rust- en voortplantingsplaatsen verboden is. Mochten er dan aanwijzingen zijn dat deze soorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de ingreep, zal aanvullend onderzoek moeten plaatsvinden. Van de hiervoor genoemde soorten, komt de ondergrondse woelmuis volgens verspreidingsgegevens niet voor in Overijssel.

Kleine marterachtigen

In de omgeving van de onderzoekslocatie komen kleine marterachtigen als de wezel, hermelijn of bunzing voor. Deze soorten zijn in de omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen volgens de NDFF. De onderzoekslocatie zelf vormt echter matig geschikt habitat voor deze soorten. Als gevolg van de werkzaamheden gaat er mogelijk matig geschikt foerageergebied van deze soorten verloren. De kapwerkzaamheden hebben al plaatsgevonden en het gros van de terreinen bestaat uit verharding of zand. Er is daarom geen sprake van een afname van essentieel foerageergebied. De groene structuren op en rondom de onderzoekslocatie blijven behouden, waardoor eventuele belangrijke functies niet aangetast worden. Aanvullende maatregelen ten aanzien van kleine marterachtigen is niet noodzakelijk.

Egel

Op de onderzoekslocatie zijn struiken (deelgebied 5) en een grasveld (deelgebied 4) aanwezig die kunnen dienen als schuil- en foeragemogelijkheden voor de egel, zie figuur 24. Vanwege de ligging in agrarisch gebied en dichtbij het Lonnekerveld kan er niet gesproken worden van een afname van essentieel leefgebied van de egel als gevolg van de voorgenomen ingreep. Het foerageergebied voor de egel komt als gevolg van de voorgenomen ingreep niet in het geding. Er zijn ruim voldoende alternatieve foeragemogelijkheden in de omgeving aanwezig. Voor het verwijderen van de (buxus)struiken en vegetatie in deelgebied 5 is het niet uit te sluiten dat vaste rust- of voortplantingsplaatsen van egels worden aangetast. Voorafgaand aan het verwijderen van deze vegetatie dient aanvullend onderzoek naar vaste rust- of voortplantingsplaatsen voor egels in deelgebied 5 plaats te vinden.

Figuur 24. Struikgewas en overige vegetatie bieden geschikte schuil- en rustmogelijkheden voor egels in deelgebied 5.

Het voorkomen van overige grondgebonden zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt, is tijdens het veldbezoek niet vastgesteld. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan het voorkomen ervan redelijkerwijs worden uitgesloten.

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als konijn en rosse woelmuis. Op de onderzoekslocatie zijn sporen van muizen en mol waargenomen. Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen van deze soorten worden vergraven (zie hoofdstuk 6).

Reptielen

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig. Tevens zijn er geen waarnemingen vanuit de NDFF bekend van reptielen op of in de directe nabijheid van de onderzoekslocatie.

Amfibieën

Volgens gegevens van de NDFF zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie in de afgelopen 5 jaar de volgende soorten waargenomen: kleine watersalamander, gewone pad, kamsalamander, poelkikker, bastaardkikker en bruine kikker.

De werkzaamheden hebben geen invloed op oppervlaktewater waardoor de ingreep niet zal leiden tot een afname van voortplantingshabitat van amfibieën.

De onderzoekslocatie vormt matig geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker, bastaardkikker, kleine watersalamander en gewone pad. Op de onderzoekslocatie kunnen deze soorten beschutting vinden tussen de ruigte die nog aanwezig is. Een groot deel van de onderzoekslocatie is ongeschikt wegens verharding en vanwege de verwijderde vegetatie. Door de voorgenomen werkzaamheden kunnen negatieve gevolgen ontstaan voor algemene soorten (zie hoofdstuk 6).

De waarnemingen van de streng beschermde kamsalamander en poelkikker, hebben betrekking op de nabij gelegen poelen en op het natuurgebied Lonnekerveld. De poelkikker blijft vaak minder dan 200 meter van het voortplantingswater en voor de kamsalamander geldt zelfs dat de functionele leefomgeving binnen 100 meter van het voortplantingswater is gelegen. Omdat de waarnemingen van de beschermde poelkikker en kamsalamander meer dan 500 meter van de onderzoekslocatie zijn gelegen, zal de onderzoekslocatie niet gebruikt worden als leefgebied voor deze streng beschermde amfibieën. Negatieve gevolgen voor deze soorten als gevolg van de werkzaamheden zijn uit te sluiten.

Vissen

Vanwege het ontbreken van oppervlaktewater op de onderzoekslocatie kan deze soortgroep buiten beschouwing worden gelaten.

5.4 Ongewervelden

Libellen

Er zijn slechts enkele libellensoorten die binnen de Wet natuurbescherming een strenge bescherming genieten. Deze zijn voor wat betreft hun verspreiding gebonden aan specifieke habitateisen, die veelal alleen in natuurgebied zijn te vinden. Beschermde soorten zijn op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

Vlinders

In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn volgens de NDFF waarnemingen bekend van de beschermde kleine ijsvogelvlinder en de grote weerschijnvlinder. Daarom is er op de onderzoekslocatie gezocht naar aanwezigheid van de waardplanten voor de kleine ijsvogelvlinder (wilde kamperfoelie) en grote weerschijnvlinder (grauwe- en boswilg). Er zijn tijdens het veldbezoek geen waardplanten voor deze beschermde vlinders aangetroffen. Het overgrote deel van de onderzoekslocatie bestaat uit verharding of zand.

Overige soorten

Overige beschermde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren, zijn op de onderzoekslocatie uit te sluiten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig en er zijn geen waarnemingen bekend in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

5.5 Vaatplanten

Volgens de NDFF zijn er op de onderzoekslocatie geen beschermde soorten waargenomen. De onderzoekslocatie bestaat voornamelijk uit verharding en zand met bomen zonder ondergroei. Een deel van het terrein bestaat uit struiken. Tijdens het veldbezoek zijn onder andere de volgende vaatplanten waargenomen: Engels raaigras, gewone braam, buxus, rododendron, gewone brandnetel en klimop. De planten op de onderzoekslocatie geven aan dat de bodem voedselrijk, zuur en vochtig is. In dergelijke vegetaties zijn geen beschermde soorten te verwachten. De meeste beschermde vaatplanten en de daarbij horende specifieke groeiomstandigheden zijn zeldzaam te noemen en zijn op de onderzoekslocatie niet aanwezig.

6 TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit soortbeschermingsparagrafen uit de Wet natuurbescherming optreden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Wet natuurbescherming en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Wet natuurbescherming op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van ontheffingen.

6.1 Broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen en de bebouwing buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Het is verboden nesten te beschadigen, te vernielen of weg te nemen) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden weggenomen wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Wet natuurbescherming wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

6.2 Vleermuizen

De te slopen bebouwing in deelgebied 1 (Zuidkampweg 5) en deelgebied 2 (Vanekerbeekweg 63 en 65) is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van de bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

Alle vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vleermuizen worden ook benoemd in Bijlage II van de conventie van Bonn.

Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van de Wet natuurbescherming aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Dit houdt in dat afhankelijk van de potentiële functies er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dient te worden. Vervolgens kan aan de hand van de onderzoeksresultaten worden vastgesteld of er overtredingen plaats zullen vinden bij de uitvoering van het project.

Bij het aantreffen van verblijfplaatsen van vleermuizen is bij de voorgenomen werkzaamheden overtreding van de Wet natuurbescherming naar verwachting niet te vermijden en is daarom een ontheffingsaanvraag aan de orde. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten worden en zal schade aan individuen moeten worden voorkomen. Deze maatregelen, omschreven in een projectplan, dienen vervolgens ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie Overijssel, middels een ontheffingsaanvraag.

De bomen met holtes in deelgebied 3 en ten noorden van deelgebied 4 zijn in principe geschikt voor boombewonende vleermuizen als rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De bomen blijven behouden waardoor van aantasting van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen geen sprake is. Nader onderzoek naar boombewonende vleermuizen is dan ook niet noodzakelijk, vooropgesteld dat de bomen met holtes behouden blijven. Hierbij is het wel van belang dat met de nieuwbouw rekening gehouden wordt met verlichting. Zo dienen armaturen naar beneden gericht te zijn en niet omhoog gericht zodat de boomholtes in de donkerte blijven. Indien verlichting richting de boomholtes niet voorkomen kan worden in de toekomstige situatie dient alsnog nader onderzoek naar de functies van de boomholte voor vleermuizen uitgevoerd te worden.

6.3 Eekhoorn

In de bomen op de onderzoekslocatie in deelgebied 3 en net buiten deelgebied 2 zijn zeer waarschijnlijk voortplantings- en winternesten van de eekhoorn aanwezig. De eekhoorn valt onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en is in de provincie Overijssel niet vrijgesteld. De bomen in deelgebied 3 blijven behouden waardoor van aantasting van een eekhoornnest geen sprake is. Het bouwen van woningen zal ook geen invloed hebben op het functioneren van het eekhoornnest. Na de realisatie van de woningen kan het nest nog steeds functioneren als vaste rust- of voortplantingsplaatsen voor eekhoorns. Vervolgstappen ten aanzien van de eekhoornnesten zijn dan ook niet noodzakelijk, vooropgesteld dat de bomen met nesten in deelgebied 3 behouden blijven.

6.4 Egel

Het is niet uit te sluiten dat onder de struiken en ondergroei in deelgebied 5 een vaste rust- of voortplantingsplaatsen voor een egel aanwezig is. De egel valt onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming en is in de provincie Overijssel niet vrijgesteld. Voorafgaand aan het verwijderen van de vegetatie in deelgebied 5 dient aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen van egels plaats te vinden. De onderzoeksmethode wordt uitgevoerd conform de methode zoals beschreven in de handreiking bunzing, egel, hermelijn en wezel; bescherming in Overijssel.

6.5 Amfibieën en algemene grondgebonden zoogdieren

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming in. Voor de te verwachten soorten geldt, op grond van het provinciale soortenbeleid, bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Dit kan door het verwijderen van stenenstapels, takkenhopen, bladeren en andere materialen die door langdurige opslag of aanwezigheid schuilplaatsen bieden. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

6.6 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Enschede een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd in 't Vaneker te Enschede.

De quickscan Wet natuurbescherming is uitgevoerd in het kader van de ontwikkeling van woonland- schap 't Vaneker.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten, gebieden of houtopstanden aanwezig zijn die volgens de Wet natuurbescherming een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve gevolgen kunnen ondervinden door de voorgenomen in- greep.

Woonlandschap 't Vaneker is volop in ontwikkeling. De komende jaren zullen de laatste nog te ont- wikkelen kavels worden uitgegeven en zullen ook nog enkele voormalige militaire panden op het Zuidkamp worden verkocht om te worden omgebouwd tot woning.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel I. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep moge- lijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soort- gericht nader onderzoek of vergunningtrajecten. In de tabel is weergegeven of maatregelen noodza- kelijk zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming voor bepaalde soortgroepen te voorkomen.

Tabel I. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings- aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	nee	nee	nee	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen gebouwen	ja	ja	ja	mogelijk	nader onderzoek naar gebouwbewonende soorten, voor deelgebied 1 en 2
	verblijfplaatsen bomen	ja	nee	nee	nee	bomen met holtes blijven behouden, verblijf- plaatsen worden niet aangetast, wel reke- ning houden dat licht richting boomholtes voorkomen wordt
	foerageergebied	ja	nee	nee	nee	voldoende alternatief in omgeving
	vliegroutes	nee	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdie- ren	eekhoorn	ja	nee	nee	nee	bomen met eekhoornnesten in deelgebied 3 en nabij deelgebied 2 blijven behouden
	egel	minimaal	mogelijk	nee	nee	nader onderzoek naar vaste rust- of voort- plantingsplaatsen van egels in deelgebied 5 is noodzakelijk
	algemene soorten	nee	nee	nee	nee	aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene zoogdieren.
Overige soortgroepen		nee	nee	nee	nee	-

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Broedvogels

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Vleermuizen

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die toegang verlenen tot de ruimte tussen het dakbeschot en de dakpannen. Zowel de panden in deelgebied 1 (Zuidkampweg) als deelgebied 2 (Vanekerbeekweg) hebben geschikte ruimtes die toegang verlenen tot de ruimte onder de dakpannen. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Gelet op de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de daadwerkelijke functie van het gebied voor vleermuizen te kunnen vaststellen.

De bomen met holtes in deelgebied 3 en ten noorden van deelgebied 4 zijn in principe geschikt voor boombewonende vleermuizen als rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De bomen blijven behouden waardoor van aantasting van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen geen sprake is. Nader onderzoek naar boombewonende vleermuizen is dan ook niet noodzakelijk, vooropgesteld dat de bomen met holtes behouden blijven. Hierbij is het wel van belang dat met de nieuwbouw rekening gehouden wordt met verlichting. Zo dienen armaturen naar beneden gericht te zijn en niet omhoog gericht zodat de boomholtes in de donkerte blijven. Indien verlichting richting de boomholtes niet voorkomen kan worden in de toekomstige situatie dient alsnog nader onderzoek naar de functies van de boomholte voor vleermuizen uitgevoerd te worden.

Eekhoorn

In de bomen op de onderzoekslocatie in deelgebied 3 zijn zeer waarschijnlijk voortplantings- en winternesten van de eekhoorn aanwezig. De bomen in deelgebied 3 blijven behouden waardoor van aantasting van een eekhoornnest geen sprake is. Vervolgstappen ten aanzien van de eekhoornnesten zijn dan ook niet noodzakelijk, vooropgesteld dat de bomen met nesten in deelgebied 3 behouden blijven.

Egel

Het is niet uit te sluiten dat onder de struiken en ondervegetatie in deelgebied 5 een vaste rust- of voortplantingsplaatsen voor een egel aanwezig is. Voorafgaand aan het verwijderen van de vegetatie in deelgebied 5 dient aanvullend onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- of voortplantingsplaatsen van egels plaats te vinden. De onderzoeksmethode wordt uitgevoerd conform de methode zoals beschreven in de handreiking bunzing, egel, hermelijn en wezel; bescherming in Overijssel.

Algemene amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk versturend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Het is echter in het kader van de zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Het doden of verwonden kan plaatsvinden indien schuil- of voortplantingslocaties worden beschadigd. Het verwijderen van de materialen dient daarom buiten de gevoelige periode van voortplanting of winterrust plaats te vinden. Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Veldman J., Troost C. (2019 november). Brochure Soortenbescherming in Overijssel. Bunzing, egel, hermelijn en Wezel. Natuur en Milieu. Provincie Overijssel, Zwolle.

Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.

Nationale Database Flora en Fauna (NDFF), uitvoerportaal; <https://ndff-ecogrid.nl>, zoekgebied Lonkeker, periode 2015-2020.

www.sovon.nl (soortgegevens vogels)

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/ (Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten)

www.verspreidingsatlas.nl/ (verspreidingsgegevens NDFF)

www.overijssel.nl/thema's/natuur/groenloket

Bijlage 1 toelichting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Zorgplicht

Het eerste artikel in de Wet natuurbescherming heeft betrekking op de zorgplicht en heeft betrekking op het voorkomen of beperken van schade aan soorten en gebieden, voor zover deze niet middels overige verbodsbepalingen zijn gereguleerd (zie tabel II). Het gaat daarbij in de praktijk vooral om minder streng beschermde soorten, waarbij het onnodig doden, verwonden of beschadigen dient te worden vermeden.

Tabel II. Zorgplicht

Artikel 1.11. Zorgplicht	
1.	Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2.	De zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten: <ol style="list-style-type: none"> a) dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, b) indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevegd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of c) voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; “de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”. Deze formulering van de zorgplicht brengt met zich mee dat wanneer men een bepaalde handeling wilt verrichten die gevolgen voor natuurwaarden zou kunnen hebben, men zich daaraan voorafgaand op de hoogte stelt van de aanwezige natuurwaarden, de kwetsbaarheid ervan en de mogelijke gevolgen daarvoor van het voorgenomen handelen. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor het betreffende beschermde natuurgebied en de betreffende soortgroep in deze rapportage worden aangegeven.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming onderscheidt beschermingsregimes voor soorten op grond van internationale verdragen, aangevuld met soorten die vanuit een nationaal oogpunt beschermd worden. Hierdoor zijn er in de Wet natuurbescherming drie verschillende verbodsartikelen per categorie soorten;

- soorten van de Vogelrichtlijn (*artikel 3.1*);
- soorten van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (*artikel 3.5*);
- andere soorten (*artikel 3.10*).

In tabel III t/m V worden deze artikelen nader toegelicht.

Tabel III. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1. Soorten van de Vogelrichtlijn	
1.	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2.	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3.	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4.	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5.	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
Toelichting	
Alle inheemse vogelsoorten in Nederland vallen onder de Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn is een richtlijn vanuit de Europese Unie uit 1979 en heeft betrekking op de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. De lijst met soorten is niet limitatief.	

Tabel IV. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.5 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn	
1.	Het is verboden in het wild levende dieren van deze soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2.	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3.	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze dieren te beschadigen of te vernielen.
5.	Het is verboden planten van soorten uit de Habitatrichtlijn of het Verdrag van Bern in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Toelichting	
Het gaat bij artikel 3.5 over in het wild levende dieren van verschillende soortgroepen. In de wet wordt voor vogelsoorten uit bijlage II van het verdrag van Bern geen uitzondering gemaakt. Van de vogelsoorten die in Nederland voorkomen is hieronder een selectie gemaakt. Van de overige soortengroepen zijn alle soorten genoemd.	
Soorten	
Planten	drijvende waterweegbree, groenknolorchis, kruipend moerasschem, zomerschroeforchis
Zoogdieren	bever, hamster, hazelmuis, lynx, Noordse woelmuis, otter, wolf, wilde kat
Walvisachtigen	bruinvis, bultrug, butskop (hille), dwergpotvis, dwergvinvis, gestreepte dolfin, gewone dolfin, gewone spitsdolfijn, gewone vinvis, griend, grijze dolfin, kleine zwaardwalvis, narwal, Noordse vinvis, orka, potvis, spitsdolfijn van Gray, tuimelaar, walrus witflankdolfijn, witsnuitdolfijn, witte dolfin
Vleermuizen	Bechsteins vleermuis, bosvleermuis, Brandts vleermuis, franjestaart, gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, grijze grootvleermuis, grote hoefijzerneus, grote rosse vleermuis, ingekorven vleermuis, kleine dwergvleermuis, kleine hoefijzerneus, laatvlieger, meervleermuis, mopsvleermuis, Noordse vleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, vale vleermuis, watervleermuis
Amfibieën	boomkikker, geelbuikvuurpad, heikikker, kamsalamander, knoflookpad, poelkikker, rugstreeppad, vroedmeesterpad
Reptielen	dikkopschildpad, gladde slang, Kemps' zeeschildpad, lederschildpad, muurhagedis, soepschildpad, zandhagedis
Vissen	houting, steur
Vlinders	apollovlinder, boszandoog, donker pimpinelblauwtje, grote vuurvlinder, moerasparelmoenvlinder, monarchvlinder, pimpinelblauwtje, teunisbloempijlstaart, tijmblauwtje, zilverstreephooibeestje
Libellen	bronslibel, gaffellibel, gevlekte witsnuitlibel, groene glazenmaker, mercurwaterjuffer, Noordse winterjuffer, oostelijke witsnuitlibel, rivierrombout, sierlijke witsnuitlibel
Insecten	brede geelrandwaterroofkever, gestreepte waterroofkever, heldenbok, juchtleerkever, oeveraas, vermiljoenkever
Overig	Bataafse stroommossel, platte schijfhoren

Artikel 3.5. In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Vogels	appelvink, baardman, beflijster, bergeend, bergfluit, bijeneter, blauwborst, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, bontbekplevier, bonte strandloper, bonte vliegenvanger, boomklever, boomkruiper, boompieper, boomvalk, bosrietzanger bosruiter, bosuil, braamsluiper, brandgans, bruine kiekendief, buizerd, casarca, Cetti's zanger, draaihals, duinpieper, dwergmeeuw, dwergster, Engelse kwikstaart, Europese kanarie, fitis, fluit, geelgors, gekraagde roodstaart, gele kwikstaart, geoorde fuut, glanskop, goudhaan, grasmus, graspieper, graszanger, grauwe kiekendief, grauwe klauwier, grauwe vliegenvanger, griel, groene specht, groenling, grote bonte specht, grote gele kwikstaart, grote karekiet, grote stern, grote zilverreiger, havik, heggenmus, hop, huiszwaluw, ijsvogel, kerkuil, klapekster, klein waterhoen, kleine barnsijs, kleine bonte specht, kleine karekiet, kleine plevier, kleine zilverreiger, kleinste waterhoen, kluut, kneu, koolmees, koereiger, kraanvogel, krekeltzanger, kortsnavelboomkruiper, kruisbek, kuifmees, kwak, kwartelkoning, lepelaar, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, Noordse stern, oehoe, oeverloper, oeverpieper, oeverzwaluw, ooievaar, orpheusspotvogel, paapje, pestvogel, pimpelmees, poelruiter, porseleinhoen, purperreiger, putter, ransuil, rietgors, rietzanger, rode wouw, roerdomp, roodborst, roodborsttapuit, roodhalsfuut, rouwkwikstaart, sijs, slangarend, slechtvalk, smelleken, snor, sperwer, spotvogel, sprinkhaanzanger, steenuil, steltkluut, strandplevier, taigaboomkruiper, tapuit, tijtjaf, torenvalk, tuinfluit, velduil, visarend, visdief, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, winterkoning, witbandkruisbek, witte kwikstaart, witwangster, nachtzwaluw, woudaap, zeearend, zwarte mees, zwarte ooievaar, zwarte roodstaart, zwarte specht, zwarte stern, zwarte wouw, zwartkop, zwartkopmeeuw
--------	---

Tabel V. Verbodsbepalingen en toelichting Artikel 3.10 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10. Andere soorten		
Het is verboden om: <ol style="list-style-type: none"> In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A1, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen. De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B2, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen. 		
Toelichting		
Het gaat bij artikel 10 om in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en kevers. Dieren zijn opgenomen in bijlage onderdeel A1. Planten zijn opgenomen in bijlage onderdeel B2 van de Wet natuurbescherming. Voor een aantal zoogdieren, amfibieën en reptielen geldt per provincie een vrijstelling onder bepaalde voorwaarden. Dit verschilt per provincie. De betreffende soorten zijn aangegeven met een sterretje. Daarnaast is het mogelijk dat sommige provincies ook 'eigen' beschermde soorten hanteren, als aanvulling op het landelijke.		
Soorten		
Dieren	Zoogdieren	aardmuis*, boommarter, bosmuis*, bunzing*, damhart, das, dwergmuis*, dwergspitsmuis*, edelhert, eekhoorn*, egel*, eikelmuis, gewone bosspitsmuis*, gewone zeehond, grote bosmuis, grijze zeehond, haas*, hermelijn*, huisspitsmuis*, konijn*, molmuis, ondergrondse woelmuis*, ree*, rosse woelmuis*, steenmarter*, tweekleurige bosspitsmuis*, veldmuis*, veldspitsmuis, vos*, waterspitsmuis, wezel*, wild zwijn, woelrat*
	Amfibieën	Alpenwatersalamander, bruine kikker*, gewone pad*, kleine watersalamander*, meerkikker*, middelste groene kikker*, vinpootsalamander, vuursalamander
	Reptielen	adder, hazelworm*, levendbarende hagedis*, ringslang
	Vissen	beekdonderpad, beekprik, elrits, gestippelde alver, grote modderkruiper, kwabaal
	vlinders	aardbeivlinder, bosparemoervlinder, bruin dikkopje, bruine eikenpage, donker pimpernelblauwtje, duinparelmoervlinder, gentiaanblauwtje, grote parelmoervlinder, grote vos, grote vuurvlinder, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine heivlinder, kleine ijsvogelvlinder, komnavlinder, pimpernelblauwtje, sleedoornpage, spiegeldikkopje, veenbesblauwtje, veenbesparelmoervlinder, veenhoibeestje, veldparelmoervlinder, zilveren maan
	Libellen	beekrombout, bosbeekjuffer, donkere waterjuffer, gevlekte glanslibel, gewone bronlibel, hoogveenglanslibel, Kempense heidelibel, speerwaterjuffer
	Overige soorten	Europese rivierkreeft, vliegend hert
Planten		akkerboterbloem, akkerdoornzaad, akkerogentroost, beklierde ogentroost, berggamander, bergnachtsorchis, blaasvaren, blauw guichelheil, bokkenorchis, bosboterbloem, bosdravik, brave hendrik, brede wolfsmelk, breed wollegras, bruinrode wespenorchis, dennenorischis, dreps, echte gamander, franjegentiaan, geelgroene wespenorchis, geplooid vrouwenmantel, getande veldsla, gevlekt zonneroosje, glad biggenkruid, gladde zegge, groene nachtorchis, groensteel, groot spiegelklokje, grote bosaardbei, grote leeuwenklauw, honingorchis, kalkboterbloem, kalketrip, karthuiseranjer, karwijselie, kleine ereprijs, kleine schorseneer, stijve wolfsmelk, kleine wolfsmelk, kluwenklokje, knollathyrus, knolspirea, korensla, kranskarwij, kruip-tijm, lange zonnedauw, liggende ereprijs, moerasgamander, muurbloem, naakte lathyrus, naaldenkervel, pijlscheefkalk, roggelolie, rood peperboompje, rozenkransje, ruw parelzaad, scherpkruid, schubvaren, schubzegge, smalle raai, spits havikskruid, steenbraam

Volgens artikel 3.31 zijn de verboden, bedoeld in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door het Ministerie van Economische Zaken goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van bestendig beheer, bestendig gebruik, of ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Houtopstanden

De bescherming van houtopstanden onder conform hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming heeft als doel om het aanwezige areaal bos in Nederland te behouden. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat.

Binnen de Wet natuurbescherming zijn op houtopstanden de artikelen van toepassing die zijn opgenomen in tabel VI.

Tabel VI. Bescherming houtopstanden in de Wet natuurbescherming

Artikel 4.1	<p>De artikelen uitgezonderd artikel 4.6 zijn niet van toepassing op:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom; b) Houtopstanden op erven of in tuinen; c) Fruitbomen en windschermen om boomgaarden; d) Naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar; e) Kweekgoed; f) Wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden bestaande uit wilgen en populieren; g) het dunnen van een houtopstand; h) uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij: <ul style="list-style-type: none"> 1. ten minste eens per tien jaar worden geoogst; 2. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aangelegde beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en 3. zijn aangelegd na 1 januari 2013.
Artikel 4.2	<p>1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.</p> <p>3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.</p>
Artikel 4.3 lid 1 en 2	<p>Ingeval een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, of anderszins teniet is gegaan, draagt de rechthebbende zorg voor het op bosbouwkundig verantwoorde wijze herbeplanten van dezelfde grond binnen drie jaar na het vellen of tenietgaan van de houtopstand.</p> <p>De rechthebbende vervangt binnen drie jaar na de herbeplanting, bedoeld in het eerste lid, herbeplanting die niet is aangeslagen.</p>
Artikel 4.4 lid 1	<p>De artikelen 4.2, eerste en derde lid, en 4.3, eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing op:</p> <p>het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.</p> <p>het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel in het kader van natuurontwikkeling en -beheer</p>
Artikel 4.5	<p>Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van artikel 4.3, eerste en tweede lid, ten behoeve van herbeplanting op andere grond, indien de herbeplanting voldoet aan bij provinciale verordening gestelde regels.</p>

Bijlage 2 Verklarende woordenlijst

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.

